

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
oppivelvollisuus@minedu.fi

Lausunto 1.6.2020

Vientiliittojen Kemian-, Metsä- ja Teknologioteollisuuden lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, VN/1985/2020-OKM-1.

Vientiliitot Metsäteollisuus ry, Kemianteollisuus ry ja Teknologioteollisuus ry kiittävät opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua näkemyksemme luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Vientiteollisuudessa on 1,1 miljoonaa työpaikkaa eli 43% kaikista työpaikoista. Suomen kyky vastata muuttuviin osaaja- ja osaamistarpeisiin vaikuttaa suoraan työllisyyden kehitykseen ja yhteiskunnan kilpailukykyyn. Pidämme erittäin tärkeänä, että koulutusjärjestelmä tulevaisuudessakin vastaa vientiteollisuuden osaamistarpeisiin.

Kaavailtu uudistus ei kohdistu järjestelmän nykyisiin ongelmakohtiin tehokkaasti. Vientialat tarvitsevat osaavia, alastaan innostuvia ja hyvin työllistyviä ammattilaisia. Suomalaisissa yrityksissä tarvitaan ennen kaikkea osaamista, jossa yhdistyy tiedon ja taidon lisäksi riittävä koulutuksen aikana saatu työkokemus ja halu tehdä työtä. Yrityksille erityisen tärkeää on työntekijöiden osaamisen laatu. Rimaa hipoen suoritettut tutkinnot eivät vastaa yritystemme osaamistarpeisiin, tarvitaan myös henkilön omaa kiinnostusta ja halua. Vientiteollisuus katsoo, että kallis ja tehoton uudistus tulisi perua ja yhteiskunnan rajalliset resurssit suunnata opetuksen laadun vahvistamiseen perus- ja toisella asteella.

Viime vuosina koulutukseen kohdistuneet leikkaukset ovat supistaneet lähiopetusta ja suurettaneet ryhmäkokoja myös toisella asteella. Yritykset kertovat, ettei opiskelijoiden koulutuksessa saama perusosaaminen ole riittävää ja puutetta on jo peruskoulussa opittavista perustaidoista. Tekniikan aloilla keskeytysprosentti on korkea. Parasta lääkettä keskeytyksiin olisi, että oppilaitoksissa olisi tarjota nykyistä enemmän laadukasta opetusta, joka vastaa nuoren työelämässä kohtaamia vaatimuksia. Siksi yhteiskunnan rajalliset resurssit tulisi suunnata oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ongelmien syyt tarkoin huomioivilla toimilla peruskouluissa ja toisella asteella.

Tulevaisuudessa on tärkeää talouden vaurioiden korjaaminen ja julkisen talouden vakauttaminen. Esitetty uudistus aiheuttaa yhteiskunnalle suuren, jatkuvan menoerän. Uudistukselle esitetty rahoitus ei eri lähteiden mukaan vastaa uudistuksesta aiheutuvia todellisia kustannuksia. Tämä saattaa aiheuttaa tilanteen, jossa kunnat ja muut koulutuksen järjestäjät joutuvat paikkaamaan puuttuvaa rahoitusta opetuksen muilla resursseilla. Esitetyt fiskaaliset vaikutukset ovat hyvin epävarmoja ja saattaisivat todentua vasta todella pitkällä aikavälillä. Siksi uudistus tarkoittaa ryhmäkokojen suurentumista, opetustuntien leikkaamista, tai muita vanhempien työntekoon heikentävästi vaikuttavia seurauksia, kuten iltapäivätoiminnan rajaamista. OKM:n selvityksen mukaan nuoret eivät koe opintojen maksullisuuden olevan merkittävä syy keskeyttämiselle.

Oppimisen ja koulunkäynnin pulmiin tulisi puuttua jo mahdollisimman aikaisin, sillä varhainen puuttuminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti edullisin ratkaisu. Jos haluamme helpottaa opiskelijoiden polkua työelämään ja vähentää tutkintojen keskeyttämistä, olisi olennaisempaa panostaa laadukkaaseen, riittävään lähiopetukseen ja -ohjaukseen sekä työelämäyhteistyön

kehittämiseen. Nyt esitetty rahoitus kohdistuu osaamisen kehittämisen sijaan materiaali- ja matkakuluihin. Etenkin tämän hetkisessä koronan aiheuttamassa kriisitilanteessa yritysten resurssit työpaikalla tapahtuvan oppimisen järjestämiseen ovat aikaisempaa rajatummalla.

Ehdotettu uudistus pohjautuu syrjäytymisen ehkäisemiseen, johon voitaisiin tarttua tehokkaammilla, kohdennetuilla toimenpiteillä. Vientiteollisuus on huolissaan siitä, että ehdotettu uudistus heikentää nykyistä koulutusjärjestelmää ja opiskelijoiden taidot jäävät puutteellisiksi työelämän vaatimusten näkökulmasta. Nyt mekaanisena toimenpiteenä ehdotetun oppivelvollisuuden korottamisen sijaan tarvittavat uudistukset ovat toteutettavissa myös ilman oppivelvollisuuden nostamista kahdeksantoista vuoteen.

Tiivistelmä vientiteollisuuden lausunnosta:

- Vientiteollisuus katsoo, että kallis ja tehoton uudistus tulisi perua ja yhteiskunnan rajalliset resurssit suunnata opetuksen laadun vahvistamiseen perus- ja toisella asteella.
- Tulevaisuudessa on tärkeää talouden vaurioiden korjaaminen ja julkisen talouden vakauttaminen.
- Uudistus ei tällaisenaan ole taloudellisesti kestävä. Se aiheuttaa yhteiskunnalle suuren, jatkuvan menoerän ilman takeita vaikuttavuudesta.
- Menneiden kausien koulutussäästöt ovat leikanneet lähiopetuksen määrää. Nyt rahoitus tulee kohdistaa opetukseen, ohjaukseen ja opiskelun tukeen.
- Toisen asteen koulutuksen tulee taata osaamisen laatu.

Kunnioitavasti

Minna Etu-Seppälä
Johtaja, Työelämä
Kemianteollisuus ry

Jyrki Hollmen
Työmarkkinajohtaja
Metsäteollisuus ry

Leena Pöntynen
Koulutusjohtaja
Teknologiateollisuus ry